

HISTORISK SAMFUND

for VIBORGEGNETEN

PROGRAM 2016

Optagelsesceremoni i frimurerordenen.

Richard Brend'amou: Frederik den Store leder optagelsesceremonien af sin svoger, markgreven af Brandenburg-Bayreuth i 1741

ONSDAG DEN 20. JANUAR 2016, KL. 19.30
VIBORG MUSEUM, HJULTORVET 9, VIBORG
Ph. D. Mette Frisk Jensen, Institut for Kultur og Samfund, Århus Universitet

”Dansk korruptionshistorie - korruption og embedsetik i den danske enevældige forvaltning.”

Danmark er i nutiden kendt som intet mindre end et af verdens mindst korrupte lande, men for blot 200 år siden så situationen noget anderledes ud. Netop i begyndelsen af 1800-tallet blev et stort antal kongelige embedsmænd taget med fingrene langt nede i embedskasserne. Udviklingen faldt sammen med den økonomiske krise i Danmark i kølvandet på Englandskrigene og Statsbankerotten i 1813. I foredraget fortælles der om, hvordan embedsmændenes udførte deres bedragerier, og hvordan den enevældige administration valgte at håndtere de mange korruptionssager. Lige præcis styrets konsekvente fordømmelse af korruptionen i de første årtier af 1800-tallet har formentlig bidraget til den relativt ukorrupte forvaltning, som Danmark i dag kan bryste sig af. I et større perspektiv var der dog allerede siden enevældens indførelse i 1660 blevet etableret en række standarder i forvaltningen, der har bidraget til bekæmpelsen af embedsmændenes korruption. *Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.*

TORS DAG DEN 25. FEBRUAR 2016, KL. 19.00
VIBORG MUSEUM,
HJULTORVET 9, VIBORG

Generalforsamling i Historisk Samfund for Viborgegneren med nedenstående dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent.
2. Formanden aflægger beretning for året 2015.
3. Kassereren fremlægger revideret regnskab for året 2015 til godkendelse.

4. Valg til bestyrelsen. På valg er:
Ruth Meller Sørensen og Jesper Overgaard
5. Valg af revisor. På valg er Jens Frydendal.
6. Indkomne forslag meddeles til den konstituerede formand Ole Degn senest 4 dage før generalforsamlingen.
7. Eventuelt.

KL. 19.30

Forfatteren Tommy Rosenkilde Christensen, Blokhus **”Viborg Flyveplads gennem 50 år”**

Søndag den 9. maj 1965 flyver formanden for Viborg Flyveklub, Flemming Skov, i få meters højde hen over jorderne ved Næsgård syd for Viborg. Han sidder ved pinden i det gamle KZ 2 veteranfly, og med flyets vingspids kapper han elegant snoren, der er udspændt på tværs af bane 12/30. Dermed er Viborg Flyveplads officielt indviet.

Det er i år 50 år siden Viborg Flyveplads blev en realitet. Dengang blev der udtalt mange velmenende ord fra både byrådets og borgernes side vedrørende fremtiden for byens nye flyveplads. Flyvepladsen var et helt nyt aktiv for Viborg - et aktiv man var særdeles stolt af.

Men hvordan fik Viborg egentlig sin flyveplads? Hvem stod bag? Hvem var pionererne, der lagde tanker og handling i opgaven? Og ikke mindst: Har flyvepladsen i de forgangne 50 år opfyldt forventningerne?

Dét – og en masse muntre anekdoter og skrøner går på vingerne denne aften.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

ONSDAG DEN 16. MARTS 2016, KL. 19.30
SORTEBRØDREHUS, ST. SGT. MIKKELS
GADE 12, VIBORG

Journalist Aase Nørrung, Århus

”Reddet af dansk mad og omsorg. Om den danske hjælp til Europas børn 1945 – 1950.”

I det tidlige forår 1945 dannede en kreds af humanitært indstillede mennesker en dansk afdeling af Red Barnet med det formål at være klar med nødhjælpsarbejde, når krigen sluttede.

Der blev oprettet lokalforeninger over hele Danmark, der havde det som deres formål at samle penge ind til de tusinder af børn over hele Europa, der sultede og trængte til omsorg. En hjælp, der blev ydet uanset på hvilken side deres land havde befundet sig i krigen, ud fra det synspunkt, at børnene var ofre i de voksnes krig.

Efterkrigs-Danmark tog dette argument til sig, og det udmøntede sig i en bredt funderet hjælpssomhed i befolkningen på trods af en hverdag præget af rationeringer og smalhals. Baseret på et samfundssyn, som også eksisterer i dag, men nu praktiseres under andre former.

Den konkrete tilgang til denne næsten glemte efterkrigshistorie var mødet med en fransk dame, der som lille pige havde været på rekreationsophold i en familie ved Skive. Siden har foredragsholderen fået forbindelse til flere af disse franske krigsbørn, der alle med glæde mindes deres ophold i danske familier. Ligesom Aase Nørrung også har mødt danske "søskende", for hvem mødet med de små parisere blev til en livslang interesse for fransk sprog og kultur. Og det er denne historie er relevant og spændende at fortælle i, nu da vi netop har fejret 70-året for afslutningen på 2. Verdenskrig. Foredraget er arrangeret i samarbejde med Alliance Française-Viborg og Folkeuniversitetet i Viborg.

**TIRSDAG DEN 12. APRIL 2016, KL. 19.00
FRIMURERLOGEN JUTLANDIA, SØN-
ÆSVEJ 2A, VIBORG**

*Cand.mag. Peter Duetoft og Ordførende Mester
Palle Kyed*

"Frimureriets historie fra begyndelsen i England til Viborg"

Det moderne frimureri startede i London i 1717. Herfra bredte det sig over Frankrig og Tyskland til Danmark, hvor den første loge blev grundlagt i 1743. Frimureriet er et barn af Oplysningstiden. Mange af de moderne ideer kunne afprøves bag de lukkede porte. Dermed påvirkede frimureriet både kulturen og den samfunds-mæssige udvikling. Peter Duetoft redegør for de lange linjer, men også om den modstand og de fordomme, frimurerne blev mødt med.

Frimureriet kom til Viborg i 1872, via premierløjtnant Michael Ludvig Asmussen, der tjenestemæssigt var blevet forsat til Viborg. Ved den spæde start kunne man samle 9 brødre i Viborg. I begyndelsen af 1870'erne stiftedes Viborg Frimurerforening og i 1880 var en instruktionsloge en kendsgerning. Herom beretter Palle Kyed.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Frimurerordenen i Danmark og logen Jutlandia i Viborg.

**TIRSDAG DEN 24. MAJ 2016, KL. 19.30
VIBORG MUSEUM, HJULTORVET 9, VIBORG**

*Dr. Phil. Ole Degn, seniorforsker emeritus,
Landsarkivet for Nørrejylland.*

"Arkitekterne bag Viborgs huse"

Viborg har gennem årene haft eller tiltrukket mange fremtrædende arkitekter. En registrant over mere end 300 af byens huse og deres arkitekter, udarbejdet af Erling Greve Kristensen, danner grundlaget for dette foredrag. Her vil Ole Degn gennemgå en række af de vigtigste, fra Claus Stallknecht, der blandt andet byggede det gamle rådhus 1730-33, nu Skovgaard Museet, over offentlige bygninger udført i be-

gyndelsen af 1900-tallet af Hack Kampmann og Søren Viig Nielsen, til Knud Friis og Elmar Moltke, Tegnestuen Friis & Moltke, der byggede Amtsgymnasiet, nu Viborg Gymnasium og HF, 1973-74.

Der vises billeder af de vigtigste bygninger, og undervejs omtales de forskellige stilarter og planlægningen af byggerierne ud over byens areal.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

TIRSDAG DEN 13. SEPTEMBER 2016, KL. 19.30

**SKELHØJE KULTUR- OG FORSAMLINGS-
HUS, VOLDEN 26, SKELHØJE.**

Professor Johs. Nørregaard Frandsen, H.C. Andersen Centeret, Syddansk Universitet.

”Forsamlingshuse er dansk kulturarv”

Forsamlingshusene blev etableret i stort tal i landsogne og landsbyer fra omkring 1880. Det skete i forbindelse med opbygningen af det samfund ude på landet, som var præget af andelsbevægelse og andre nye fællesskabsformer. Forsamlingshusene var ofte inspireret af

en grundtvigsk tænkning, men også af nationale strømninger efter 1864 samt siden også af modstanden mod ministeriet Estrups regime.

I de første årtier af det 20. århundrede konsoliderede forsamlingshusene sig som lokale centre for politik, foreningsliv, gymnastik, dilettantteater, fester og meget andet. Fra omkring 1960 fik husene ude i landsbyerne imidlertid stærk konkurrence fra sognehuse, centralskoler, idrætshaller og generel urbanisering. I dag er der imidlertid tegn på, at husene i nogen grad er kommet til ære og værdighed igen. Nemt er det dog ikke, men i foredraget vil jeg pege på, at husene er kommet for at blive, for de er et stykke dansk kulturarv. Foredraget vil også vise hvilken betydning, husene har haft i den folkelige sammenhæng, der foldede sig ud på landet mellem 1880 og 1960. De var kulturcentre, før Danmark blev delt mellem det urbane og ’udkantsDanmark’.

Der vil blive serveret kaffe og brød.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Skelhøje Kultur- og Forsamlingshus og Folkeuniversitetet i Viborg.

Porto

HISTORISK SAMFUND for VIBORGEKNEN

v/kasserer Karen Elisabeth Stub
Vinkelvej 82B, Bruunshaab
8800 Viborg

**ONSDAG DEN 12. OKTOBER 2016, KL. 19.30
SORTEBRØDREHUS, ST. SCT. MIKKELSGADE 12, VIBORG**

Historiker, dr.phil. Thorkild Kjærgaard. Lektor i Grønlands og Nordatlantens historie ved Ilisimatusarfik/Grønlands Universitet 2002-2015.

“Grønland, Nordatlanten og Danmark siden 1814”

Ved Freden i Kiel januar 1814 blev den mere end 400-årige union mellem Danmark og Norge opløst. Norge gik til Sverige, og Grønland blev sammen med Island og Færøerne indlemmet i Kongeriget Danmark. Det tager vi i dag som en selvfølge. Hvad ellers? Men det var ingen selvfølge, at Grønland sammen med Island og Færøerne skulle følge Danmark. Tværtimod! De var ældgamle norske bilande, og det mest naturlige ville have været at lade dem følge Norge ind i den nye svensk-norske union. Hvorfor skete det ikke? Hvad var det, der gik skævt ved forhandlingsbordet i Kiel? Og hvad har det betydet for Danmark kulturelt, socialt og sikkerhedspolitisk, at vi i 1814 uventet – og absolut uden at ville det – blev en polarnation

med eneansvar for et mægtigt nordatlantiske område flere gange større end Europa? På disse spørgsmål søger foredraget at give svar.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

MANDAG DEN 21. NOVEMBER 2016, KL. 15.00

**SORTEBRØDREHUS,
ST. SCT. MIKKELSGADE 12, VIBORG**

Historisk Samfund vil denne eftermiddag være vært ved en lille forfriskning i anledning af udgivelsen af årbogen

Fra Viborgeggen 2016

Flere af forfatterne til artiklerne vil være til stede og fortælle om arbejdet med stoffet.

Vi opfordrer medlemmerne til at møde frem og samtidig afhente deres eksemplar af årbogen, da der tillægges porto til kontingentet ved forsendelse.

Årbogen vil dog kunne afhentes i receptionen på Viborg Museum fra den 24. november og frem til søndag den 6. december 2016. i museets åbningstid.

Til nye medlemmer:

Undertegnede:

(navn)

(adresse)

E-mail

Vil gerne indmeldes i Historisk Samfund for Viborgeggen

Kontingent: kr. 200,- for 2015

Kontingentet dækker foredragsaftener, diverse tiltag og tilsendelse af vores årbog FRA VIBORG-EGNEN, *ekskl. forsendelse.*

OM HISTORISK SAMFUND FOR VIBORGEGENEN

En række personer med historisk interesse i det daværende Viborg Amt besluttede i slutningen af 1920'erne at etablere et fællesskab og oprette en forening til fremme af denne interesse. Den 20. november 1928 blev Historisk Samfund stiftet. Formålet blev:

At vække historisk interesse hos amtets befolkning og indsamle oplysninger om historiske begivenheder i amtet, om befolkningens liv og færden i tidligere tider og om personer, der har haft en særlig betydning for denne del af landet samt at værne om historisk minder.

Foreningen fik fra sin oprettelse navnet Historisk Samfund for Viborg Amt, men med kommunalreformen i 2007 blev navnet ændret til Historisk Samfund for Viborg-egnen.

Foreningen har siden bestræbt sig på at efterleve sit formål dels ved udgivelse af en årbog, dels ved afholdelse af offentlige møder med foredrag af historisk indhold og ved at bidrage til og støtte udgivelsen af historisk arbejder vedrørende egnen.

Samfundets udgivelser sælges til medlemmerne til favørpris hos ekspeditionen.

Af årbøgerne kan mange endnu købes enkeltvis. Før 1970 kun 1935-37 og 1966, efter 1970 rimelig komplet, dog mangler 1973 og 1980-1981. Frem til 2007 koster årbøgerne kr. 20 pr. stk. For de seneste årgange gælder følgende: 2015: 100 kr., 2014-2011: kr. 75, 2010-2008 kr. 50. Sæt af samtlige årbøger på lager kr. 500,-

Samfundets hjemmeside: Benyt hjemmesiden til sidste nyt om foredrag, nye tiltag osv.
www.historisksamfundviborg.dk

Bestyrelsen:

Ole Degn, konstitueret formand og redaktør af årbogen

Mellemhøjen 11, 8800 Viborg
Tlf.: 86 67 47 02. degno@post3.tele.dk

Erik Jørgensen, konstitueret næstformand og depotbestyrer

Sct. Laurentii Vej 16E, 8800 Viborg
Tlf. 86 62 90 31, ejco@live.dk

Karen Elisabeth Stub, kasserer

Vinkelvej 82 B, Bruunshåb, 8800 Viborg.
Tlf.: 86 67 37 71.

stubsoerensen@energimail.dk

Steffen Elmer Jørgensen, sekretær

Dumpen 7, 1. sal, 8800 Viborg.
Tlf.: 86 60 19 96, sej@sa.dk

Erling Greve Kristensen, formand for foredragsudvalget

”Stathau”, Røverdalen 20, Dollerup,
8800 Viborg.
Tlf.: 86 63 89 89. handskegreven@mail.dk

Lars Agersnap Larsen, webmaster

Hald Ege
Tlf.: 51490833. l4l@viborg.dk

Ruth Møller Sørensen

Batum Hedevej 14, Batum, 8830 Tjele
Tlf.: 22 59 57 87, rms@viborg.dk

Jesper Overgaard

Kokilledalen 7, 8800 Viborg
Tlf. 86 67 47 60,
Jesper_Overgaard@MSN.com

Roar Ploug

Gefionvej 6, 8800 Viborg.
Tlf. 86 62 91 60, roarploug@mail.dk

Finn Højbjerg

Fredensgade 29, 8800 Viborg.
Tlf.: 24 20 24 83, finnoglenc@mail.dk